

Netistä löytyvien kuvien käyttö opetuksessa

Internetistä löytyy paljon kuva-aineistoja, joita voidaan hyödyntää käsityönopetuksessa mm. motivoijana, suunnittelun virikkeenä ja taidon opiskelun tukimateriaalina.

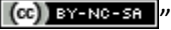
Kuvapalveluista erityisesti **Flickr** <http://www.flickr.com> on viime aikoina noussut suosioon valokuvien säilytys- ja jakopalveluna, jota voi myös hyödyntää opetuksessa. Flickerin avulla voit tehdä haun, tallentaa haun linkin ja näyttää linkin kautta kuvat oppilaille. Ohessa linkki esimerkkiin, johon on haettu neulegraffitikuvia: <http://www.flickr.com/search/?q=knit%20graffit&w=all#page=0>.

Photobucket <http://photobucket.com/> on vastaava kuin Flickr. Photobucket ja Flickr kuuluvat netin suosituimpiin kuvapalveluihin. Suomessa Photobucketin ja Flickerin kotimainen vastine on **Kuvaboxi** <http://www.kuvaboxi.fi/login.html> .

Wikipedia Commons http://commons.wikimedia.org/wiki/Main_Page on myös ilmainen valokuvien säilytys- ja jakopalvelu. Ohessa linkki esimerkkiin, josta näkyy millaista kuva-aineistoa tulee knitting – hakusanalla: <http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Knitting>.

Mediajakopalveluista ja oppimateriaalivarannoista löytyy siis paljon materiaalia, jota voidaan hyödyntää opetuksessa. Opettaja kuitenkin usein haluaa tehdä oman oppimateriaalin, esim. powerpoint-esityksen, johon haluaisi käyttää netistä löytyviä kuvia. Tällöin on syytä olla tietoinen tekijänoikeuksista, esimerkiksi milloin kuvia saa käyttää vapaasti ja milloin on kysyttävä lupa kuvien käyttöön.

Lähtökohta on, että valokuvia tai muuta grafiikkaa ei saa kopioida omiin julkaisuihin kuten PowerPoint-esityksiin, jollei niiden tekijältä ole saatu siihen **lupaa**. Tällainen lupa saattaa ilmetä sivustolta, josta kuva löytyi. Jos käyttö lupaa ei ilmene, se pitää kysyä erikseen. Jos tekijältä ei voida saada lupaa, niin sitten kuvaa ei saa käyttää. Jos kuvasta puuttuu tekijän nimi tai muuta tekijänoikeuden haltijaa muusta syystä ei voi tavoittaa, niin tekijänoikeus on silti voimassa.

Ohessa esimerkki siitä, mitä Käspaikka-sivusto <http://www.kaspaikka.fi/info.htm> lupaa: ”Käspaikka on kaikille avoin ja sen materiaaleja saa käyttää vapaasti opetuksessa, koulutuksessa, tutkimuksessa ja harrastuksissa. Materiaaleja saa muokata opetus- ja yksityiskäyttöön. Jos haluat käyttää niitä osana mitä tahansa uutta julkaisua, ota yhteyttä materiaalin tekijään. Ellei tekijätieto selviä ko. sivulta, kysy www-vastaavalta: Pirjo Sinervo etunimi.sukunimi@tkukoulu.fi. Sivuston käyttöoikeutta koskee [Creative Commons -lisenssi](#) ”

Kuten Käspaikan esimerkistä ilmenee, tekijä voi antaa oikeuksia verkossa olevaan materiaaliin **lisenssillä**, joka on materiaalin ohessa julkisesti näkyvässä.

Kun kuvan yhteydessä on ”some rights reserved” –merkki, tarkoittaa se, että kuvaan on sisällytetty cc-lisenssi eli kuvaa saa käyttää tietyin ehdoin. Aineiston tekijä on määritellyt sitten, mitä nämä ehdot ovat.	
Lähtökohtaisesti cc-lisenssit antavat oikeuden jakaa materiaalia <u>muuttumattomana ja tekijöiden nimet mainitsemalla</u> kaikissa tilanteissa.	

NC-ehto (Non Commercial) tarkoittaa, ettei kuvaa saa käyttää kaupallisissa tilanteissa.	
ND-ehto (No Derivates) tarkoittaa, ettei kuvaan saa tehdä muutoksia.	
SA-ehto (Share Alike) tarkoittaa muutokset ovat sallittuja, kunhan muutettu kuva julkaistaan samalla CC-lisenssillä ja alkuperäisten tekijöiden nimet mainitaan.	

CC-lisenssoituja sisältöjä, esim. kuvia, voi etsiä käyttämällä tätä varten kehitettyjä hakukoneita, joista ohessa kaksi esimerkkiä: Creative Commons search <http://search.creativecommons.org/> ja Yahooon creative commons search <http://search.yahoo.com/cc/> . Wikipedia http://commons.wikimedia.org/wiki/Main_Page tarjoaa myös sivuston, jonka kautta voi etsiä wikipedian cc-lisenssoitua materiaalia.

Public Domain tarkoittaa vapaasti yleiseen käyttöön asetettuja teoksia, esim. kuvia. Public domainissa olevan teoksen tekijä on luopunut tekijänoikeuksistaan siinä määrin kuin se on lainsäädännön mukaan mahdollista, ja teoksen käytölle on mahdollisimman vähän rajoituksia. Ohessa esimerkkejä sivustoista, joista voi hakea PD-aineistoa.

- http://fi.wikipedia.org/wiki/Luokka:Public_domain_-_kuvat
- <http://www.archive.org/index.php>.

Lisätietoa tekijänoikeuksista:

- Kontkanen 2010: Tekijänoikeudet opetuksessa. Helsingin yliopisto. <http://kampela.it.helsinki.fi/apumatti/lcms.php?am=7921-7921-1>
- Kopiosto ry www.kopiosto.fi
- Opetusministeriö: Tekijänoikeus <http://www.minedu.fi/OPM/Tekijaenoikeus/>
- Opetushallitus: Tekijänoikeus www.tekijanoikeus.fi
- Kopiraitti-tekijänoikeusopas www.kopiraitti.fi
- Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus www.antipiracy.fi
- Tekijänoikeuslaki <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/> Suorita haku sanalla tekijänoikeuslaki.
- Kuvasto ry <http://www.kuvastory.fi/>

TEHTÄVÄ:

Hae jotain tiettyä aihetta koskien pari kuvaa, joita voit käyttää esim. omassa pp-esityksessäsi opetuksen yhteydessä. Tuo kuvat Moodleen, kerro mistä löysit kuvat, millä hakusanalla ja mitä ehtoja kuvan käyttöön liittyy.

Tarja Kröger 2010

kuvakirjastojen_kuvien_kaytto.pdf

